

Zonder flexibiliteit, groen gas en warmte wordt de energietransitie onbetaalbaar

Position Paper | Netbeheer Nederland

Commissiedebat Energie voor huishoudens d.d. 24 september 2026

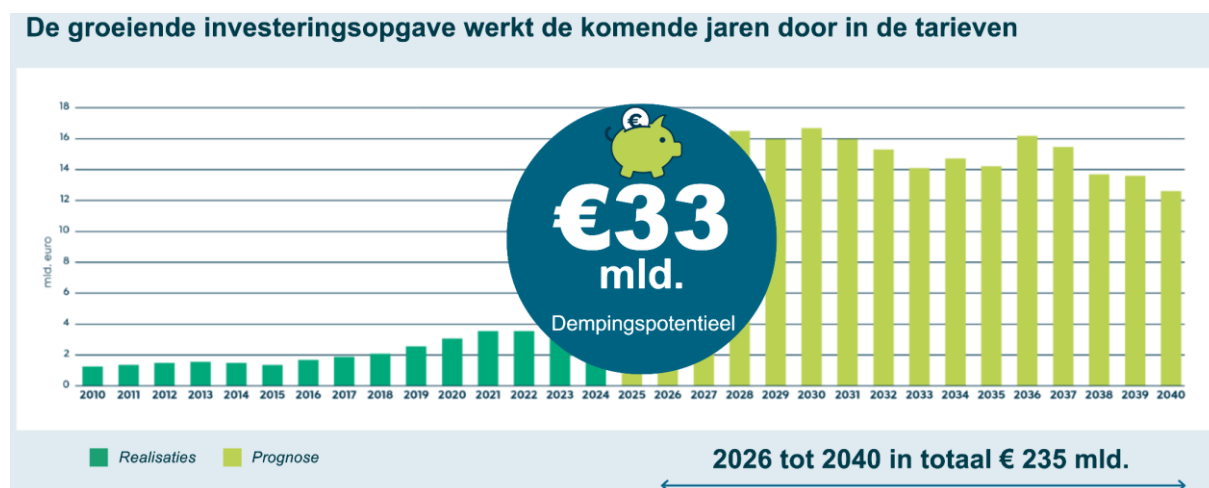
Nederland moet bouwen, verduurzamen en economisch blijven groeien. Dat vraagt om forse investeringen in het energiesysteem. Zonder slimme keuzes stijgen de nettarieven onnodig hard. Met flexibiliteit, groen gas en warmte kunnen maatschappelijke kosten worden beperkt.

Voor huishoudens en bedrijven moet de energierekening betaalbaar en voorspelbaar blijven. Die wordt bepaald door energieprijzen, belastingen én nettarieven. Dat vraagt om keuzes die er vooral op gericht zijn de stijging van de rekening in de komende jaren te dempen. Als we niet investeren, en niet kiezen, zijn we nog duurder uit.

Energiebesparing en isolatie blijven daarbij onmisbaar: wat niet wordt gebruikt, hoeft niet te worden betaald. Een lagere vraag beperkt ook de noodzaak tot netverzwaring en helpt de tarieven voor iedereen beheersbaar te houden. Nu huishoudens ondersteund gaan worden met een Noodfonds Energie en er voor bedrijven een envelop ter verlaging van de elektriciteitsprijs komt, is het van belang deze ondersteuning te koppelen aan (investeringen in) energiebesparing en flexibel energiegebruik.

Investeringen in het energiesysteem werken met een afschrijvingstermijn van minimaal 45 jaar door in de tarieven. De energierekening zal daardoor de komende jaren stijgen. Tegelijkertijd is er ruimte om deze stijging te dempen.

Uit FIEN 2026 blijkt dat tot 2040 circa €33 miljard aan maatschappelijke kosten kan worden voorkomen door slimme keuzes uit het IBO Bekostiging Elektriciteitsinfrastructuur te maken over de inrichting van het energiesysteem. Denk aan meer flexibiliteit in vraag en aanbod, het benutten van duurzame gassen en warmte en het beter op elkaar afstemmen van de verschillende energiedragers. De keuzes die vandaag worden gemaakt, bepalen daarmee mede hoe hoog de energierekening van huishoudens morgen uitvalt.

Netbeheer Nederland vindt hierbinnen drie punten van belang:

1. Geef huishoudens en bedrijven meer grip op hun energierekening met nieuw tariefmodel en investeringen in flexibiliteit

Op dit moment betaalt iedereen hetzelfde bedrag, ongeacht hoeveel stroom men gebruikt. Daardoor betalen huishoudens met een laag verbruik – vaak met een lager inkomen – relatief méér dan huishoudens die het net zwaarder belasten, bijvoorbeeld via elektrische auto's of warmtepompen. Deze situatie is onhoudbaar. Ons doel is om huishoudens maximale grip te geven op hun energierekening,

zodat zij de kosten van de energierekening zoveel mogelijk kunnen dempen en het net beter wordt benut. Het nieuwe tariefmodel op basis van verbruik én tijd biedt uitkomst. Uit eerder onderzoek van Berenschot¹ blijkt dat bij circa twee derde van de huishoudens met invoering van een nieuw tariefmodel de energierekening minder hard stijgt.

Juist huishoudens met een lager elektriciteitsverbruik profiteren van het nieuwe tariefmodel, zonder dat zij daarvoor hun dagelijkse energiegebruik sterk hoeven aan te passen. Dit zijn vaak huishoudens zonder net-intensieve apparaten zoals een elektrische auto of warmtepomp, waaronder veel huishoudens die nog met gas verwarmen.

Huishoudens die veel stroom gebruiken, krijgen juist meer mogelijkheden om hun netkosten te beïnvloeden door bewust energie te gebruiken in de daluren, waarbij ze profiteren van lagere tarieven. Denk aan het slim laden van een elektrische auto of het aansturen van een warmtepomp. Het is daarom belangrijk dat het nieuwe tariefmodel zoveel mogelijk handelingsperspectief biedt, bijvoorbeeld voor warmtepompeigenaren, zodat huishoudens hun elektriciteitsverbruik eenvoudig over de dag kunnen spreiden en daarmee hun energierekening kunnen dempen.

Ook het net profiteert. Door beter gebruik te maken van rustige momenten op het net, daalt de investeringsopgave. Er zijn minder ingrepen nodig in de wijk, en er ontstaat ruimte om 700.000 extra woningen aan te sluiten – met minder transformatoren en lagere maatschappelijke kosten. Het nieuwe tariefstelsel draagt zo bij aan meer ruimte op het net om kleinverbruikers sneller aan te sluiten of hun aansluiting waar nodig te verzwaren. Juist in regio's waar het stroomnet (bijna) vol zit, kan slimmer gebruik van de beschikbare capaciteit zo helpen om woningbouw en andere ontwikkelingen eerder mogelijk te maken.

Ook voor bedrijven komen er meer prikkels om buiten piekuren stroom af te nemen. Hierbij is het van belang om meer bedrijven te helpen aan investeringen in flexibiliteit. Dat kan op termijn netkosten verlagen, doordat meer bedrijven toegang tot het net krijgen en helpen de tarieven te dragen. Het is positief dat het kabinet de bestaande Flex-E regeling uitbreidt, zodat ook grotere bedrijven kunnen investeren in flexibiliteitsoplossingen. De omvang van de regeling schiet echter tekort. Er is 33 miljoen euro vrijgemaakt in 2027, terwijl naar verwachting 100 miljoen euro nodig is om voldoende bedrijven te laten investeren in flexibiliteit.

Daarom vraagt Netbeheer Nederland de Kamer:

- **Het nieuwe tariefstelsel voor kleinverbruikers te ondersteunen, zodat huishoudens meer grip krijgen op hun energierekening én het net beter wordt benut.**
- **De oproep te doen om te pleiten voor een tariefmodel waarin huishoudens maximaal handelingsperspectief krijgen om hun rekening te dempen.**
- **100 miljoen euro vrij te maken voor de Flex-e regeling.**

2. In drie stappen naar een warm en betaalbaar huis

De warmtetransitie hoeft niet te wachten op het perfecte eindbeeld. Het is nu al duidelijk dat energiebesparing en isolatie altijd helpen om de energierekening omlaag te brengen. Voor woningen en buurten waar op korte termijn geen andere collectieve warmteoplossing wordt voorzien, biedt de slimme hybride warmtepomp een concrete en betaalbare route om het gasverbruik en de CO₂-uitstoot snel te verlagen. Een hybride warmtepomp kan eenvoudig naast de bestaande cv-ketel worden geïnstalleerd en geeft huishoudens de mogelijkheid om investeringen richting 2050 over de tijd te spreiden. Tegelijk blijft de keuze voor de uiteindelijke warmteoplossing open. Dat is van belang, omdat groen gas in potentie nog een rol kan spelen. Waar woningen goed geïsoleerd zijn én het elektriciteitsnet voldoende capaciteit heeft, kan ook een slimme all-electric warmtepomp een goede oplossing zijn.

¹ Berenschot - Verkenning alternatief nettariefstelsel kleinverbruik

Daarbij is het van belang dat net-intensieve apparaten zoals warmtepompen maar ook laadpalen bestuurbaar zijn. Als deze slim en interoperabel zijn, kunnen huishoudens beter inspelen op prijsprikkels en hun verbruik slimmer organiseren.

Daarom vraagt Netbeheer Nederland de Kamer:

- **Zet in op de slimme hybride warmtepomp als volwaardige warmteoplossing.**
- **Stel slimme apparaten als voorwaarde aan de ISDE-subsidie en aan laadpalen.**
- **Zorg voor een betaalbaar energiesysteem op lange termijn en voldoende groen gas voor hybride warmtepompen, door de bijmengverplichting aan te nemen.**

3. Kies voor betaalbare collectieve warmteoplossingen

Netbeheer Nederland heeft in samenwerking met EBN en de publieke warmtebedrijven een aparte oproep gedaan ten aanzien van te maken politieke keuzes om warmtenetten uitvoerbaar te maken. Hiervoor is een apart position paper opgesteld met de volgende oproepen:

Warmtebedrijven en gemeenten staan klaar om aan de slag te gaan met het aanleggen van warmtenetten. Toch zijn we er nog niet, want de financiële randvoorwaarden om de Wcw uitvoerbaar te maken ontbreken. Zonder deze financiële randvoorwaarden komt de beoogde opschaling niet van de grond. Bewoners kunnen dan immers geen betaalbaar aanbod krijgen, investeringen blijven uit en gemeenten kunnen hun regierol niet effectief invullen. Juist nu is duidelijkheid nodig, zodat publieke warmtebedrijven de noodzakelijke investeringsbeslissingen kunnen nemen.

Daarom vragen wij de Kamer:

- **Reserveer (extra) middelen in de Voorjaarnota 2027 voor tenminste die warmteprojecten die vóór 2030 van start gaan;**
- **Zorg voor goede financiële instrumenten, zoals een Warmtenetten Investeringsubsidie (WIS) 2.0, kostendekkende tarieven en een waarborgfonds, die in 2027 starten en langjarig perspectief bieden om te investeren.**
- **Geef op korte termijn inzicht in de financiële randvoorwaarden voor de periode na 2030.**